

MARIANA
ČENĚEL
SOLČANSKÁ

PROCES S MŔTVYM

IKAR

MARIANA
ČENDEL
SOLČANSKÁ

PROCES S MŔTVYM

 IKAR

Text © 2021 by Mariana Čengel Solčanská
Photo © 2021 by Mariana Čengel Solčanská
Jacket design © 2021 by Barbara Baloghová
Slovak edition © 2021 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-8274-2

Venujem svojim pedagógom,
pretože bez nich by som nebola.

Dušanovi Trančíkovi,
ktorý nakrútil film
Tisove tiene.

Stanovi Párnickému,
ktorý nakrútil film
Kára plná bolesti.

Miloslavovi Lutherovi,
ktorý nakrútil film
Chodník cez Dunaj.

Martinovi Šulíkovi,
ktorý nakrútil film
Tlmočník.

„Mňa novinára tam poslali, mňa, kokota.

On ma poslal, Novomeský.

Zapamätaj si, ak tomu rozumieš.

Ale keď nerozumieš, ťažko si zapamätáš...“

(Dominik Tatarka o tom, ako navštívil Jozefa Tisa v cele)

Hrdzavý rozheganý bicykel sa natriasal na hrboľatej ceste, plnej výmoľov. Krajina bola zvlnená a vlhká. Z kopcov sa dvíhal studený opar. Karol Murín mal niečo vyše tridsať, na tvári strnisko a na sebe krátke kožené nohavice ako dajaký tirolský mládenec. S červenou tvárou a pootvorenými ústami namáhavo šliapal do pedálov. Plecia mal odtlačené od popruhov batoha, plného na prasknutie. Hľadel ustavične pred seba, ani raz sa neobzrel. Zrakom si našiel na vzdialenom horizonte pevný bod a nespúšťal z neho zrak. Ani nezbadal, že bicykluje s vyplazeným jazykom, čím pripomínal deti alebo psy. Zvonček na kormidle omotal handrou, aby na seba neupozorňoval, zdalo sa mu to múdre. Počul zvuk blížiacich sa áut. Odhadol, že dvoch, možno troch. Nemotorne zoskočil z bicykla a chvatne ho odtiahol do vysokej buriny. Hodil sa na zem vedľa neho krátko predtým, ako tri americké vojenské džípy rozvírili prach na ceste a zablatené kolesá rozprskli kaluž vody kúsok od jeho hlavy.

Ráno o piatej ho zobudili vtáky. Viečka mal ako z olova a páchlo mu z úst. Hnusil sa sám sebe. Mrholilo. Šaty mu navlhli, ruky na kormidle hrdzavého bicykla od chladu zbeleli a pery ofialovali, takže nadobudli farbu tieňov, ktoré mal pod očami. Celé noci spal ako na trní, blúznil, strhával sa z mátožných snov, v ktorých padal do jamy plnej vtieravého vlhkého chladu, hladu a strachu. Vošiel

s bicyklom do mútnej riečky a pretlačil ho na druhú stranu. Keď vyliezol z vody, zvalil sa na bok a rozplakal sa. Triasol sa od zimy, akoby mal padúcnicu, biele ruky vôbec nedokázal otvoriť. Zelené sopele mu stekali do otvorených úst, pery mal plné boľavých mokvajúcich oparov, dusil sa potláčaným nárekom, lebo si nemohol dovoliť vydať ani hláska. Pri jeho hlave zastala noha v zablatenej baganči. Murín vyvrátil oči a uvidel starého chlapa, mrzáka, ktorý sa opieral o barly. Z fúzatej tváre mu trčala zapálená fajka.

„*Sind Sie ein Fremder hier? Ste cudzinec?*“ spýtal sa ho neznámy.

Murín sa nenávidel za to, že sa nikdy nenaučil slušne po nemecky. „Toto je Nemecko?“ vyjachtal.

Mrzák neodvetil. „Asi som položil zlú otázku,“ pomyslel si Murín. „*Altötting? Die Stadt?*“ skúsil znovu.

Mrzák ukázal kamsi za seba, do padajúcej hmly.

Murín sa pozviechal najprv na štyri, od vyčerpania sa mu triasli nohy. Nebol zvyknutý na fyzickú záťaž. Mrzák mu ponúkol svoju barlu. „Bohvie, kde stratil nohu,“ pomyslel si Murín, keď vstával. „Istotne niekde na západnom fronte pri výbuchu míny.“ Podarilo sa mu vzpriamiť. Odplul si, hustá, mazľavá slina dopadla na zem a s očami plnými žltých karpín sa pobral ďalej. Pri každom kroku čvachtal ani dajaký vodník.

Americkí vojaci z patrol vojenskej polície žuli mentolové žuvačky a liali do seba pivo z litrových krígľov, radi, že sa im neušla napríklad Sicília. Tam by sa museli nalievať červeným vínom, žbrndou vhodnou leda tak pre Francúzov a buzerantov, hovorili si so smiechom mladí chlapci, sebedomí, pretože prežili vojnu. Vtedy zbadali chlapa na hrdzavom bicykli, kvapkala z neho voda. Samo osebe by ich to vôbec nemiatlo, v tejto vojne sa diali horšie veci, ale

cyklista bol vonku v čase, keď vonku byť nesmel, pretože bol zákaz vychádzania a ten platil pre všetkých civilistov.

Americký poručík sa rozkročil v strede ulice, presvedčený, že cyklista zastaví, zosadne, sníme čapicu a vyjachtá vysvetlenie, prečo robí to, čo robí. No Murín nezastavil ani nepozdravil, jednoducho chcel poručíka obísť. To však nemal robiť. Hrdzavým kormidlom zavadil o dôstojníka, bicykel sa zakolísal, jazdec sa sterigal na cestu a zvalil pritom aj Američana. Oškrel si lakeť i koleno. Ohromný rachot vzbudil pozornosť aj tých vojakov, ktorí boli pôvodne odhodlaní nevšímať si nič okrem piva, kociek a fúkacej harmoniky. Poručík vstal, oprášil si rukáv a šľavnato zanaďoval.

Murín vystrel dlane. „*Entschuldigung*,“ vytisol zo seba. „Nechcel som, *Entschuldigung*.“ Chcel znovu vysadnúť na bicykel, ale spadla z neho reťaz a odlomil sa jeden pedál. Murín dobicykloval.

~

Americký dôstojník, veliteľ Counter Intelligence Corps, štyridsiatnik John Spiegler počul zaklopanie na dvere svojej provizórne zariadenej kancelárie a dvihol zrak od dokumentu so zoznamom mien, ktoré tam boli poriadne nahusto. „Ďalej,“ zvolal.

Vošiel poručík a zrazil opätky. „Niečo pre vás, pane.“
„Niečo zaujímavé?“

Poručíkovi sa nepatrne zachveli mihalnice. „Veľmi.“
John Spiegler vstal a načiahol sa po sako.

~

Prešiel dve ulice a po schodoch vystúpil do budovy veliteľstva.

Kapitán mu podal ruku a povedal: „Počuj, moji ľudia, patrola vojenskej polície, zatkli včera večer po deviatej na ulici jedného človeka. Volá sa Murín. Nie je to Nemeč.“

Dal priviesť zadržaného a stal si nabok, aby si ho Spiegler mohol v pokoji obzrieť. Ten videl tuctovú tvár, zajačie oči, príliš jemné ústa s kútikmi plačlivo stiahnutými nadol. Chlap nezniesiteľne zapáchal.

„Kedy ste sa naposledy umývali?“

„Ja... Ja?“ jachtal chlap. „Aký je deň?“

„Chceli ste povedať: Aký je rok?“

Chlap nemal zmysel pre Johnov humor. John prestal vtipkovať a predstavil sa: „John Spiegler.“ Ukázal na drevenú stoličku pod žiarovkou bez tienidla, visiacou zo stropu. Chlap si sadol. „Vedeli ste, že po deviatej večer platí zákaz vychádzania?“ spýtal sa John bezchybnou nemčinou a ďalej hľadel na Murína ako vlk na ovcu.

Murín bol po prvýkrát úprimne rád, že rozumie po nemecky iba trochu. Mal dobrú výhovorku, aby nemusel rozumieť. „*Ich war... auf einem Spaziergang*. Bol som na prechádzke,“ vyjachtal.

John pozrel do Murínových osobných dokladov. „Na prechádzke? To od vás nebolo rozumné.“ Medzi listinami bol aj odporúčací list s biskupskou pečiatkou, pas Červeného kríža a ešte akési preukazy. Ponúkol chlapovi cigaretu. „Prečo sa trasiete?“

Murín sa nedal prosiť, jednu si vzal a žmolil ju medzi palcom a ukazovákom.

„Ste zo mňa nervózny?“ spýtal sa John hlúpo. Samozrejme, že bol z neho nervózny. Zakaždým to tak bolo. Opak by znamenal Johnovo zlyhanie. A John ešte nikdy nezlyhal. Prípady ako tento mal rád. „Hádanka,“ povedal nahlas. „Vy ste, pán Murín, hotový rébus.“

Murín mykol hlavou. V snahe pozbierať sa alebo aspoň vyvolať zdanie chlapeckého postoja vylúčil neurčitý úškrn. „Ja... Toto je taká doba. Aby bola už za nami. *Schlechte Zeit*. Zlý čas.“

„*Tempora ne culpes cum sis tibi causa dolorum*. Neobviňuj dobu, keď si si svoje trápenie zapríčinil sám,“¹ namietol John.

Murín si rýchlo prešiel jazykom po vysušených, popraskaných perách. „Viete po latinsky?“

„Všetci sme chodili do školy.“

„Ja...“ habkal Murín ďalej. „Veru, aby bolo už po vojne, lebo už to trvá dlho. Nemá to konca-kraja. Človek nevie, čo robiť. Viete, strašne trpí duša kresťana uprostred takej hrôzy. Až ma dusilo, tak reku, prejdem sa. A ako sú teraz už dlhšie dni, ani mi na um neprišlo, že sa to nemá... že by som nemal.“

„Ste prihlásený?“ prekvapil ho otázkou John. „Myslím tu v Altöttingu, boli ste sa prihlásiť na úrade? Vedia tu o vás?“

Murín mlčal. Mlčanie bolo v tejto chvíli jeho jediným bezpečným prístavom.

„Beth!“ zvolal John. Vzápätí vošla sekretárka, malá a šťavnatá, s ochotnou okrúhrou tvárou. „Beth,“ oslovil ju John priateľsky, „prekontrolujte, prosím, zoznamy nemeckej polície a zistite, či je pán Murín prihlásený v Altöttingu.“ Periférne videl, že Murín zatvoril oči, a všimol si, že začal hlasnejšie dýchať. Beth vyšla z miestnosti.

John mal túto fázu rád. Bolo to ako skladanie mozaiky. Zlomky sa zdali rovnaké, jeden kúsoček ako druhý. Trpezlivý lúštitel' však videl odlišnosti v líniách čiar a vo

¹ Autor citátu Marcus Porcius Cato.

farbe. Podľa nich John vedel, kam jednotlivé kúsky položiť, aby obrazec dával zmysel. Teraz videl, že Murín nie je nervózny z možnej pokuty ani z hroziacej trojdňovej basy za porušenie zákazu vychádzania. Tento človek smrdel strachom a John vedel s istotou, že vydesený utečenec sa drží konára niekde na strome.

Keď do kancelárie opäť vošla Beth, Murínovi začalo nekontrolovateľne mykať spodným viečkom.

Beth pokrútila hlavou. „*Nobody knows this person.* Túto osobu nikto nepozná.“

Johna to vôbec neprekvapilo. „Vy ste tu, pán Murín, ilegálne,“ prehovoril láskavo, akoby bol jarmočným predavačom cukrovej vaty a oznamoval decku, že sa minul cukor. „Tu v Altöttingu. A aj v Nemecku ste ilegálne.“

Murín otvoril ústa a zasa ich zatvoril. „Myslel som... Nevedel som...“

„Nevedel? Viete, aký je dátum, pán Murín? Viete, kde sme a čo sa deje? Toto je Nemecko, rok 1945, jún. Vojna! Viete aspoň, že je vojna?“

Vydesený Murín prikývol. Zdalo sa mu, že miestnosť sa dvíha a klesá. Ešte chvíľu a poveracia sa.

„Dobre, to som rád. Aspoň niečo teda viete.“ John navdihal kútiky úst, za iných okolností by to mohol byť úsmev. „Prišli ste sem do Altöttingu na tom hrdzavom bicykli? Dajme tomu. Ale bicykel sa vám pokazil, zlomil sa.“

„Nielen bicykel,“ vydýchol Murín. „Všetko sa pokazilo. Všetko som pohnojil.“

„Kto nepohnojí, tomu neporastie.“

Murín s nádejou dvihal hlavu. Žeby? Žeby ho ten muž chápal? Má mu dôverovať?

„Ako pôjdete ďalej?“ spýtal sa John.

„No, ja... ja... prosím pekne...“

John vstal, obišiel stôl a oprel sa oň. Tento rozhovor ho bavil čím ďalej, tým viac.

„Autom,“ vyriekol Murín a nos sa mu zašpicatil v podvedomej túžbe vycítiť nepostihnuteľné. Bezprostrednú budúcnosť.

John chvíľu mlčal, pretože si myslel, že zle počul.

„Autom?“ zopakoval. „Autom, hovoríte?“ Pokrútil hlavou. „Veď vojna sa skončila len pred troma týždňami. Nemôžete ísť autom, pán Murín. Pred troma týždňami sa tu ešte strieľalo. Strieľali sme do Nemcov a oni do nás. Pred troma týždňami! A vy hovoríte, že pôjdete autom?“

„Áno,“ trval Murín na svojom. Každé jeho slovo bolo ako lopata hliny a tou lopatou akoby si kopal vlastný hrob.

„A kam tým autom pôjdete, prosím vás?“

„Do Ríma.“

John znervóznel. Začal sa báť, že ten chlap je obyčajný blázon a on ho neodhadol. Možno sa ním zaoberal úplne zbytočne. Zopäl prsty, ako sa to naučil od kamarátov z talianskej štvrte. „Pozrite sa, drahý priateľ,“ prehovoril pomaly, aby mu porozumel aj hotentot. „To, čo mi tu hovoríte, je lož. Nemožné. Samé hlúposti. Pretože ani mačka, počujete, ani mačka by nemohla prejsť z jednej strany hranice na druhú! Chápeme sa?“

Murín si zotrel rukávom pot z čela. Začal sa báť, že Spiegler má pravdu.

„Kde je to auto teraz?“ spýtal sa John mierne.

„Je zaparkované.“

„Na to by som sám neprišiel... Kde je zaparkované?“

„Pri kláštore.“

„Pri kláštore?“

„Tam mám namierené.“

„Vy ste šli do kláštora?“

„Môj brat je kňaz. Je tam hosťom. V kláštore. Preto parkuje pred kláštorom.“

John sa vystrel. „Dobre.“

Vyšiel na vzduch a zapálil si ďalšiu cigaretu. Kývol na poručíka, ktorý podišiel k nemu. „Pôjdeme sa prejsť. Vezmite ešte dvoch ľudí.“ Opatrne oddeľoval slová, ako keď chirurg oddeľuje choré tkanivo od zdravého.

~

V bočnej ulici naozaj uvideli auto zaparkované vedľa kláštorného múru. John Spiegler sa prešiel okolo neho, akoby stále pochyboval, či sa nestal obeťou chorých predstáv.

„Čo tu, preboha, robí pojazdné, dočista vyumývané auto? Otvorte ho.“

Prehľadali všetky priechy a našli niekoľko zložených dokumentov. John pozrel na kôpku žltkavých a sivastých papierov s presvitajúcimi pečiatkami. Bol tam aj diplomatický pas. John roztvoril prvý z papierov. Dokument bol adresovaný všetkým nemeckým civilným aj vojenským úradom a jednotkám, ktoré informoval, že jeho držiteľ je prezidentom Slovenskej republiky. Podpis patril nad všetku pochybnosť nemeckému veľvyslancovi Hannsovi Ludinovi.

„Toto zatiaľ stačí,“ povedal Spiegler. „Zostaňte tu, ja sa musím vrátiť do kancelárie.“

V kancelárii poprosil Beth, aby ho telefonicky spojila s americkým veliteľstvom pre Bavorsko v Mníchove.

„Vyzerá to tak,“ zahlásil komusi do telefónu, „že prezident slovenského štátu je tu v Altöttingu. To nie je žart. Namojdušu, v kapucínskom kláštore.“

Na druhej strane bolo hodnú chvíľu ticho a potom sa zo slúchadla ozvalo: „Túto vec musíme vybaviť v rukavič-

kách, John. V bielych rukavičkách. Si skúsený dôstojník, istotne to chápeš.“ John to chápal.

„Ideme,“ povedal vojakom, ktorí hliadkovali pred budovou veliteľstva. Nedokázal sa ubrániť vzrušeniu.

Tentoraz sa Murínovi neposmieval. Bolo mu ho až ľúto. „Moja misia tu v Nemecku je *security of American forces in occupied Germany*,“ povedal Spiegler hladko. „Vidíte, som k vám úprimný. A vy? Aká je vaša misia, pán Murín?“

Murín v duchu ocenil agentovu inteligenciu. Rozhodol sa, že jeho odpovede budú v súlade s tým, ako vyzerá. Ako stelesnenie bezradnosti a sklúčenosti. „Ja neviem... nerozumiem,“ zahabkal. „Nič som nespravil.“

John hľadel na Murína ako na korisť. Ako na kúsok veľmi chutného predjedla. Naporcjuje si ho pomaly, je predsa gurmán. „Mojou úlohou je nájsť určité osoby, o ktoré je záujem, chápete ma?“ povedal láskavo. „Osoby, o ktoré sa zaujímajú súdy. A teraz musím zistiť – s vašou pomocou, pravdaže –, či niekto nemá záujem aj o vás.“

„O mňa?“ spýtal sa priduseným hlasom Murín.

„Ja som z Bratislavy. Rodičia emigrovali, keď som bol ešte malý chlapec. Odvtedy sa volám John.“ Spiegler položil dlaň na zošit, ktorý držal pohromade iba silou vôle – a kancelárskych spiniek. „Tu mám knihu, v ktorej je napísané, že Jozef Tiso je hľadaný. Nie že je vojnový zločinec. Iba že je hľadaný,“ usmial sa. „A vy mi ho pomôžete nájsť, však?“

Murínovi prešli po chrbte zimomriavky a vzápätí mu hornú časť tela zalialo páľčivé teplo. Začal sa potiť.

„Viete, pán Murín,“ povedal John mierne. „Keď je raz niekto zapísaný v tejto knihe, znamená to, že už je môj.“

Otváranie dverí a potom klopanie na ďalšie dvere.

„Ďalej!“

*Johna uviedli do strohej hovorne, obloženej drevom,
strop bol vykladaný vyrezávanými kazetami.*

Nad vstupnými dverami visel kríž.

Krívajúci vrátnik niesol v ruke veľkú petrolejku. Dvorom sa rozliehalo nástojčivé búchanie na bránu. Musel otvoriť, iná možnosť nebola. Keď odchlopil bránu, do očí mu zasvietila baterka. Odvrátil tvár, pretože ostré svetlo ho zraňovalo. Žmúril, až mal z očí iba čiarky.

Americkí vojaci v mihu obsadili kláštorň dvor.

„Rád by som hovoril s bratom gvardiánom,“ oslovil John vrátnika mierne. „Smiem?“

„S otcom Hubertom? Nech sa páči, keby ste ma láskavo nasledovali.“

Otváranie dverí a potom klopanie na ďalšie dvere.

„Ďalej!“

Johna uviedli do strohej hovorne obloženej drevom, strop bol vykladaný vyrezávanými kazetami. Nad vstupnými dverami visel kríž, druhý stál na jednoduchom stole z orechového dreva a ešte jeden na parapete. Ďalšie dva mal otec Hubert, predstavený františkánov, na sebe: jeden ukrižovaný sa hojdal na ruženci, druhý zavesený na šnúrke okolo hrdla. John sa rozhodol, že bude hovoriť na rovinu. „Budem k vám úprimný, smiem?“

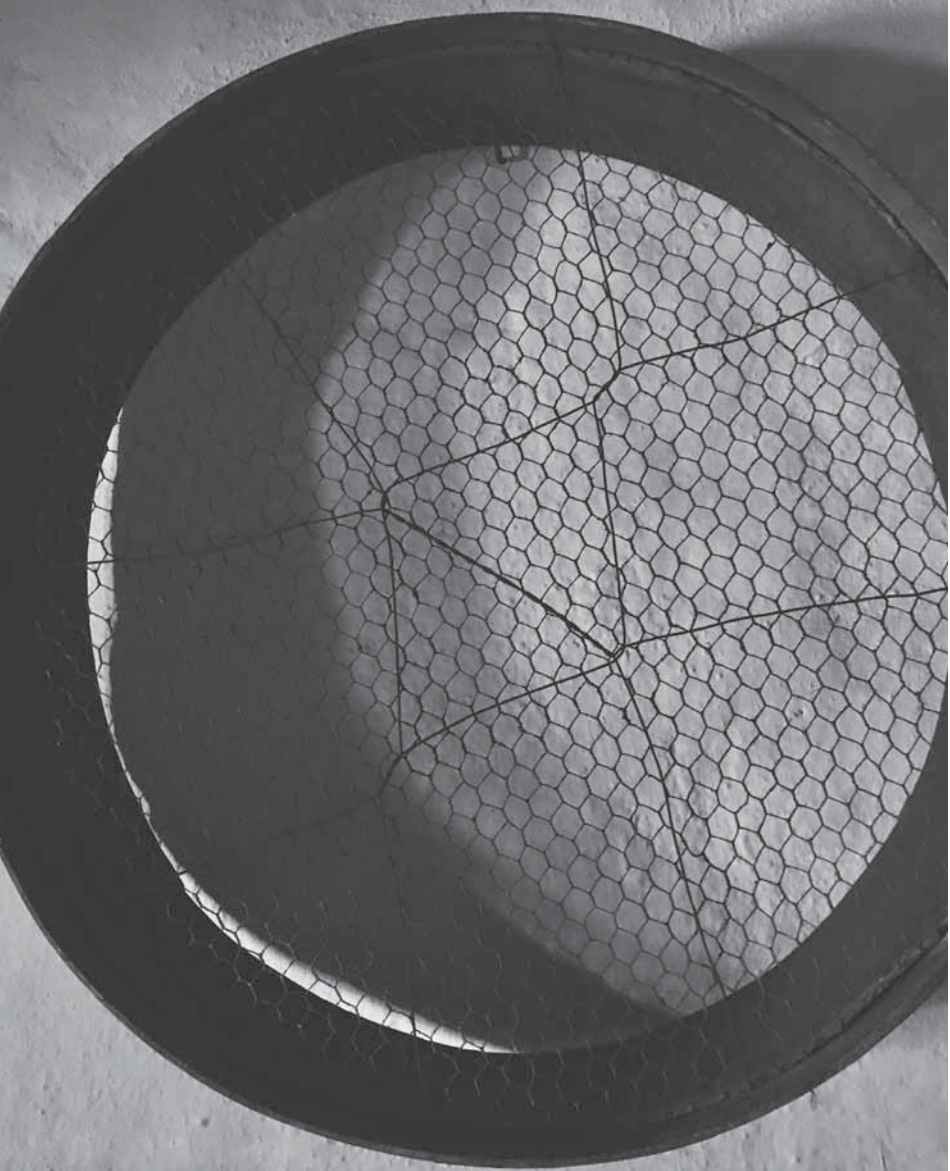
Predstavený prikývol.

„Nerozumiem jednej veci, dôstojný pán,“ začal John. „Som obyčajný muž, ale vy mi to možno vysvetlíte. Chcel by som sa vám zveriť, čisto osobne. Je pre mňa ťažké pochopiť určité elementy katolíckej cirkvi. Napríklad že Slovenská republika mala za prezidenta katolíckeho kňaza, viete, monsignora. Rozumiete, fašistická republika mala prezidenta farára. Alebo opačne, farár bol prezidentom fašistickej republiky. To moja hlava proste neberie. Ani že to pápež, ak o tom vedel – a on o tom nepochybne vedel –, strpel. Rozumiete mi?“

Gvardiánov výraz sa nelíšil od kamenného výrazu svätého Antona Paduánskeho vo výklenku vedľa knihovničky.

*Brána sa opäť zatvorila. Johnovi sa rozbúchalo srdce.
Cítil, že je blízko. Dal príkaz, aby kláštor obklúčili vojaci.*

„Áno,“ prikývol napokon. „To je celkom pochopiteľné, takéto uvažovanie. Rozumiem vám.“

„*Verstehen Sie mich?* Rozumiete mi? Naozaj?“

„*Ja, ich verstehe.* Áno, rozumiem.“

„Čomu ešte rozumiete, monsignor gvardián?“

„Rozumiem úplne všetkému, čo hovoríte. A rozumiem aj tomu, čo zostane nevyslovené.“

John bol rád, že sa s otcom Hubertom porozprával. Bol to dobrý rozhovor. „Dobre teda. *Ich bin froh.* Som šťastný.“ Vstal, aby sa rozlúčil.

„To je všetko?“ spýtal sa otec Hubert s neskrývanou úľavou.

„Na dnešok áno.“

Gvardián si prechádzal palcom po vydutých žilách na chrbte dlane. „Čo bude nasledovať? Čo bude s nami? S bratmi v kláštore?“

„To predsa závisí od vás.“

Brána sa opäť zatvorila. Johnovi sa rozbúchalo srdce. Cítil, že je blízko. Dal príkaz, aby kláštor obkľúčili vojaci. Kapitán si zapálil cigaretu a ponúkol aj Johna.

John cigaretu prijal. „Počkám, kým dostane dovolenie,“ povedal.

„Kto? Ten mních? Ich predstavený? Od koho?“

„Katolícka cirkev je celkom ako my. Ako armáda. Gvardián sám nerozhoduje o ničom. Nikdy by si nedovolil prijať pod svoju strechu prezidenta slovenského štátu, ak by na to nedostal príkaz od priameho nadriadeného. Od mníchovského kardinála.“ John si potiahol z cigarety a vyfúkol dym. „A teraz odtiaľ nevyletí ani mucha, aby som sa o tom nedozvedel.“

Po troch dňoch sa dal k Johnovi uviesť kapucínsky mních. Chudý, s tonzúrou nad vencom šedivejúcich vlasov.

„Otec Hubert, náš láskavý predstavený, sa uchádza o priazeň hovoriť s vami, pán Spiegler,“ prehovoril mních.

„Potom ho nenechávajme čakať,“ odvetil John úctivo a vstal.

„*Monsignor Tiso wartet auf Sie.* Monsignor Tiso vás čaká,“ privítal ho gvardián o polhodinu v kláštornej hovorni. „Odteraz je vo vašich rukách.“

Dlhá chodba s radom pootváraných dverí. Pred každou celou stál mních v habite kapucína, John ich narátal pätnásť. Každému pozrel do tváre, ale pri žiadnom sa nepristavil. Aj posledné dvere boli otvorené, nik v nich však nestál. Pod oblokom bol písací stôl. Starší obézny muž, oblečený v dlhej sutane rímskokatolíckeho kňaza s okuliarmi s hrubým rámom, čítal breviár.

John nepredstieral, že premýšľa alebo že nebodaj váha.

„Áno, to je doktor Tiso,“ prikývol a usmial sa.

„Nie som ešte zbalený,“ prehovoril kňaz a sňal si okuliare. „Počkali by ste chvíľu?“

John prikývol.

„A počkali by ste vonku? Budete taký láskavý?“

John sa otočil na päte a vyšiel z cely. Dvere dokonca ohľaduplne zatvoril. „Nech má súkromie,“ vysvetlil kapitánovi, ktorý naňho upieral nesúhlasný pohľad orieškových očí.

„Nebojíš sa, že tam pochrúme cyankáli?“

„Je to farár,“ namietol John s istotou. „Farár ani v takejto situácii neprehltne nič, čo by ho zabilo.“

„Bol to dobrý úkryt,“ povedal Tiso Spieglerovi, keď plece pri pleci prechádzali cez dvor. „Najlepšie, aký som našiel.“

Medzi ľubovníkom a šalviou rástol kde-tu okrasný cesnak so žltými a nechtík s oranžovými kvetmi. Strapaté krí-

ky divých ruží sa skveli ako nevesty a baza kvitnúca v kláštornej záhrade omamne voňala.

„Nikto na svete by ma nehľadal v kapucínskom kláštore v Altöttingu.“

John odtrhol zopár lístkov mäty a rozžul ich. „Veru nikto,“ súhlasil a odovzdal Tisa americkým vojacom.

~

V ten istý deň sa nad jazerom Mondsee prevaľoval opar. Desaťročný Romi spolu s bratom a so sestrou pobehovali a hádzali do vody kamienky. Boli to šťastné deti, nestarali sa, že okolitá krajina je zjazvená a doráňaná vojnou. Príroda bola zmierlivo pokorná.

Štyridsaťročný Alexander Mach, nevysoký, ale pekný muž s vyčesanými vlnitými vlasmi pozoroval svoje deti cez oblok verandy secesnej vily. Americký dôstojník sa prinútil odtrhnúť pohľad od Machovej pätnásťročnej dcéry, ktorá ladne prestierala na čaj, a ešte raz pozrel do papierov.

„Vaša rodina nesmie opustiť Mondsee, mister Mach,“ oznámil stroho svojim barytónom.

Machova žena Eržika ťažko dosadla na diván v obývacej izbe a pošúchala si ramená, struny zaškripali. Bola tam väčšia zima než vonku. Trojročné chlapča, ich najmladšie dieťa, sedelo na zemi a hralo sa s pískacím dreveným vtáčikom. Mach hlasno vzdychol, jeho tvár vyzerala zrazu ešte strhanejšia a popolavejšia ako predtým.

Majiteľ barytónu si krátko odkašľal. „*And you, sir, will come with us now.*“

Labute sa nehybne vznášali na kovovej hladine jazera.

Desaťročný Romi si hmkať melódiu pesničky, ktorej slová zaspieva až neskôr.

~